

КОМИСИЈА ЗА РАЧУНОВОДСТВО И РЕВИЗИЈУ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ИСПИТ ЗА СТИЦАЊЕ ПРОФЕСИОНАЛНОГ ЗВАЊА
СЕРТИФИКОВАНИ РАЧУНОВОЋА
(ИСПИТНИ ТЕРМИН: НОВЕМБАР 2019. ГОДИНЕ)

ПРЕДМЕТ 8:
РЕВИЗИЈА И СИСТЕМИ ИНТЕРНЕ КОНТРОЛЕ

I - ТЕСТ ПИТАЊА

1. Ефикасан информациони систем има сљедеће карактеристике:

- a) систем треба да произведе информације у право вријеме, благовремено у употребљивом облику и на прихватљивом нивоу тачности,
- b) софтвер мора имати лиценцу аутора,
- c) обрада улазних података у цијелокупном информационом систему је једнообразна осим у случају када се мијења неки аспект система,
- d) систем треба да омогући лак приступ свим запосленим у финансијском сектору ради благовременог извршавања послова на сваком реферату.

2. Писмо којим се тражи од правног сектора информација о судским споровима треба да садржи:

- a) Постојање услова или околности које указују на могућност губитка због парнице, потраживања или процјена,
- b) Период у којем се основни узрок парнице појавио,
- c) Име овлашћене особе која је издала налог за покретање парнице,
- d) Вјероватноћу неповољног исхода,
- e) Износ потенцијалног губитка, укључујући и судске трошкове,
- f) Износ потенцијалног губитка, без судских трошкова.

3. Кључни аспекти реформисања Осме директиве ЕУ у контексту квалитета и повјерења у услуге ревизије које се пружају јавним или котираним компанијама су:

- a) појачавање значаја етичког понашања и независности,
- b) позивање на ИФАС – ове међународне стандарде ревизије (МСР),
- c) интерна контрола и интерна ревизија,
- d) јавни надзор,
- e) структура капитала ревизорских фирми,
- f) интерна и екстерна ротација по истеку одређеног трајања ангажмана (5 или 7 година) уз препуштање избора земљама чланицама.

4. Позитивно мишљење ревизора о финансијским извјештајима подразумијева:

- a) да су финансијски извјештаји припремљени уз коришћење прихватљивих рачуноводствених политика, које су досљедно примјењиване,
- b) да су финансијски извјештаји благовремено састављени,
- c) да су финансијски извјештаји усклађени са релевантним прописима и законима,
- d) да су финансијски извјештаји стопостотно тачни,
- e) да постоји адекватно објављивање свих значајних ствари које су релевантне за правилну презентацију финансијских информација.

5. Препознајте тачне тврдње које се односе на интерну контролу:
- Недостатак у интерној контроли се јавља када је контрола осмишљена, спроведена и функционише тако да не може благовремено да спријечи, открије и исправи погрешне исказе у финансијским извјештајима.
 - Ревизор осмишља и проводи интерну контролу у предузећу за које врши ревизију.
 - Недостатак у интерној контроли се јавља када недостаје контрола која је неопходна да би се благовремено спријечили, открили и исправили погрешни искази у финансијским извјештајима.
 - Ревизор треба благовремено и у писаној форми да саопшти недостатке у интерној контроли лицима овлашћеним за управљање.
6. Ако ревизор посумња да постоје криминалне радње, чак и ако потенцијални ефекат на финансијске извјештаје није материјално значајан, он о томе обавезно треба да обавијести:
- руководство клијента,
 - надлежне регулаторне органе,
 - трећу страну.
7. Радна документација минимално треба да садржи:
- информације о планирању ревизије;
 - ознаке и индексирање
 - природу, временски распоред и садржај обављених поступака ревизије.
 - резултате обављених поступака ревизије
 - изведене закључке који су довели до мишљења
8. Која су од наведених уопштавања у вези са поузданошћу доказа тачна?
- докази су поузданији када су добијени из интерних извора,
 - интерно генерисани докази су поузданији када су релевантне интерне контроле ефективне,
 - докази у форми оригиналних докумената су поузданији од доказа у форми фотокопија и факсимила,
 - докази које је прикупио практичар (ревизор) су мање поуздани од доказа добијених посредно или уз посредништво.
9. Повезани субјекти су:
- придružена предузећа, дефинисана МРС 28 – Улагања у придružена предузећа,
 - субјекти који су на било који начин повезани власнички или родбински преко заједничких власника,
 - субјекти уколико један од њих има могућност да врши контролу над другим субјектом или да врши значајан утицај на доношење пословних и финансијских одлука другог субјекта,
 - субјекти који један у другом имају власничко учешће више од 10%.

10. Грешка која се може толерисати је:

- a) грешка утврђена обрадом узорка која се не сматра статистички значајном,
- b) грешка утврђена обрадом узорка која се не пројектује на популацију као цјелину,
- c) **максимална грешка у популацији коју је ревизор спреман да прихвати, а да ипак закључи да је резултатом обраде узорка постигнут циљ ревизије,**
- d) грешка утврђена пројекцијом резултата обраде узорка на популацију као цјелину која не прелази износ утврђен одговарајућим статистичким таблицама,
- e) грешка утврђена пројекцијом резултата обраде узорка на популацију као цјелину која не прелази износ утврђен у претходно извршеним ревизијама.

11. Које елементе мора комитент доказати приликом покретања судског поступка против ревизора позивајући се на немарност у понашању:

- a) свјесну намјеру ревизора да дјелује у корист комитента
- b) поступање у складу са захтјевима из Кодекса етике за професионалне рачуновође
- c) непоступање у складу са захтјевима из Кодекса етике за интерне ревизоре
- d) узрочну везу између ревизорове немарности и штете коју је комитент имао

12. Идентификујте аналитичке поступке који се могу примјенити у ревизији некретнина, постројења и опреме

- a) компарација прошлогодишњег салда некретнина, постројења и опреме и амортизације са салдом текуће године, узевши у обзир евентуалне промјене у условима и распореду имовине
- b) израчунавање омјера између трошкова амортизације и повезаних рачуна некретнина, постројења и опреме и његова компарација с омјерима прошлих година
- c) израчунавање омјера између трошкова поправке и одржавања и повезаних рачуна некретнина, постројења и опреме и њихова компарација с омјерима прошлих година
- d) увид у планове набавке дуготрајне материјалне имовине и компарација утрошених средстава са планираним

13. Која ће од сљедећих техника највјероватније осигурати најбољу квалитету информација у погледу ефикасности дјеловања интерне контроле:

- a) упити запосленима
- b) поновно израчунавање салда
- c) посматрање запослених
- d) поступак конфирмације тражећи од трећих странака да потврде информације

- 14. У којим околностима ревизор не мора примјенити поступак конфирмације салда потраживања:**
- a) потраживања од купаца су безначајна за финансијске извјештаје
 - b) примјена методе конфирмације салда неће бити ефикасна
 - c) ревизор процјењује мали инхеретни и контролни ризик а докази прикупљени другим доказним тестовима довољни су за прихватљиво смањење ревизијског ризика
 - d) ревизор процјењује мали инхеретни и контролни ризик а докази прикупљени другим доказним тестовима нису довољни за прихватљиво смањење ревизијског ризика
- 15. Који ће од сљедећих фактора највјероватније утицати на суд ревизора о количини, врсти и садржају радне документације:**
- a) садржај писма представљања
 - b) степен поузданости интерне контроле
 - c) временски распоред доказних тестова завршених прије датума биланса
 - d) корисност радне документације као референтног извора информација за комитента
- 16. Одлука ревизора да не изда мишљење о финансијским извјештајима одређеног друштва највјероватније је условљена:**
- a) недостатком искуства ревизора с таквим пословним субјектом
 - b) недостатком осигурања за могуће губитке од пословања у ревидираном субјекту
 - c) недостатком довољне количине доказа
 - d) немогућношћу процјене износа губитка у наведеном предузећу
- 17. Која од сљедећих изјава најбоље описује разлог зашто независни ревизор извјештава о финансијским извјештајима:**
- a) Може се догодити да управа кривотвори одређене информације, те је у том случају вјероватније да ће то открити независни ревизор.
 - b) Салда одређених рачуна могу бити погрешно исказана, што ће уопште бити исправљено као резултат рада независног ревизора.
 - c) Систем интерне контроле може бити лоше осмишљен.
 - d) Интереси предузећа које припрема финансијске извјештаје могу бити различити од интереса које имају корисници тих извјештаја.
- 18. Поузданост доказа прикупљених конфирмацијом директно су под утицајем фактора:**
- a) давалац одговора
 - b) особина информација које се провјеравају конфирмацијом
 - c) претходно искуство
 - d) облик конфирмације

19. Интерна контрола је поступак који проводе чланови управе, руководиоци и остали запослени са циљем да пружи разумно увјерење у вези с постизањем циља:

- a) ефикасности и успјешности пословања
- b) поузданости финансијског извјештавања
- c) усклађености с мјеродавним законима и прописима
- d) ризичности улагања

20. Која од следећих изјава је тачна:

- a) Ревизор ријетко има увјерљив доказ о стварном стању ревизијског циља.
- b) У већини ситуација ревизор прикупља тек довољно доказа којима се увјерава да је ревизијски циљ приказан реално и објективно.
- c) Различите врсте доказа имају различит степен поузданости.
- d) Ревизор закључује на темељу мањег броја расположивих доказа.

II - ЗАДАЦИ

Задатак број 1.

Господин Јовић је један од четири партнера у малом рачуноводственом друштву које је регистровано за вршење ревизије. Њихов клијент, „А“ (друштво са ограниченом одговорношћу) му је понудио мјесто у одбору директора придруженог друштва „Б“ (такође друштво са ограниченом одговорношћу). Предложили су му да напусти своје друштво, да се укључи у одбор „Б“ и настави ревизију холдинг предузећа „А“ у свом аранжману. Они су нетачно информисали Јовића да би, ако напусти своје друштво, партнерство било аутоматски разријешено и постало непожељно да врши ревизију „А“, тако да би он могао вршити ревизију без да је понуде његовим дотадашњим колегама.

На несрећу, Јовић је прихватио именоване у одбор директора и ревизију холдинга „А“, без да је претходно детаљно проучио одредбе стандарда ревизије и етичке норме понашања. Бивши ревизори нису били поновно изабрани на генералној годишњој скупштини „А“ и госп. Јовић је одабран на њихово мјесто.

Ваш задатак је да:

- a) Објасните разлоге због којих госп. Јовић није погодан као ревизор „А“. (9 поена)
- b) Објасните које би кораке ревизор требао предузети када постане непогодан за ту улогу. (5 поена)
- c) Објасните последице када ревизор врши ревизију, а није погодан за то. (5 поена)
- d) Наведите шта је најбоље урадити када ревизију врши лице која није погодно за тај задатак. (6 поена)
- e) Прокоментаришите изјаву директора да ће дотадашњи ревизори постати неподобни када Јовић напусти посао, јер ће тада партнерство по аутоматизму бити прекинуто. (5 поена)

Укупно (30 поена)

Рјешење:

- (a) Основна забринутост овдје је да ли је Господин Јовић **ослобођен свих интереса** који би могли да буду у конфликту са добрим вођењем ревизије. Такав интерес би укључивао директорски положај у подружници. Господин Јовић такође може бити врло лако под утицајем директора акционарске компаније, што такође није у сагласности са етиком. Такође је могуће да правила о независности ИФАС који регулише положај господина Јовића, не би требали да проналазе везу између господина Јовића и друштва „А“, него не би дозволила прихватање именовања од стране господина Јовића.
- (b) Ревизор који постаје неприхватљив за рад у канцеларији, **треба да напусти канцеларију одмах** и остави писану поруку компанији.
Изјава се обично захтијева у било каквим околностима за које (бивши) ревизор сматра да треба да буду упућене на пажњу чланова или повјерилаца, или изјава да такве околности не постоје.
- (c) Када рачуновођа ради у својству ревизора, док је неприхватљиво да то ради, он је крив за прекршај за ИФАС. Показивање чињенице да неприхватљивост није била позната представља одбрану.
- (d) Тамо гдје је ревизија урађена од стране неприхватљиве особе, компанија може тражити **другу ревизију** или **преглед прве ревизије** (да би одлучила да ли је потребна друга ревизија) која би била урађена од стране квалификоване особе. Компанија која је

забринута, треба да се жали са таквим захтјевом и требала би бити у могућности да покрије трошкове настале од стране неприхватљивог ревизора.

- (e) Докле год господин Јовић остаје директор и партнер „Б“ и у рачуноводственој пракси у исто вријеме, и он и они су неприхватљиви за рад као ревизори и за „А“ или „Б“. Партнерство неће разријешити оставка господина Јовића и партнерство (умјесто рада као индивидуалац) може бити именовани ревизор, нема разлога зашто партнерство не би могло извршити ревизију рачуна „А“ компаније.

Задатак број 2.

- а) Према ИЕСБА-овом Кодексу етике професионални рачуновођа треба дјеловати у складу са одређеним темљеним начелима. Међутим, дјеловање професионалног рачуновође у складу са темљеним начелима Кодекса етике изложено је различитим пријетњама. За следеће практичне ситуације препознајте постојање или непостојање пријетње, те у случају постојања пријетње именујте којој групи наведена пријетња припада према Кодексу етике за професионалне рачуновође!

(12 бодова)

Р/б	Практична ситуација	Пријетња
1	добивање гаранције од послодавне организације	
2	дуга повезаност с пословним контактима који утичу на пословне одлуке у послодавној организацији	
3	пријетња отказом професионалном рачуновођи због неслагања о примјени неког рачуноводственог начела	
4	пријетња премјештајем професионалном рачуновођи због неслагања о начину на који требају бити извјештаване финансијске информације	
5	учествовање у аранжману о награђивању који ствара потицај за подупирање настојања да се максимизира вриједност дионица послодавне организације	
6	пријетња премјештајем члану најуже породице професионалног рачуновође због неслагања о примјени неког рачуноводственог начела	
7	прихваћање повлаштеност третмана од послодавне организације	
8	забринутост у вези са сигурношћу радног односа у послодавној организацији	
9	прихваћање поклона значајне вриједности од послодавне организације	
10	Постојање доминантне особе у послодавној организацији која покушава утицати на поступак доношења одлуке у вези с примјеном неког рачуноводственог начела.	
11	учествовање у аранжману о награђивању који ствара потицај за постизање постављених циљева успјешности	
12	одговорност за финансијско извјештавање послодавне организације када је у субјекту запослен члан уже породице и доноси одлуке које утичу на финансијско извјештавање субјекта	

- б) Кодекс етике за професионалне рачуновође предвиђа мјере заштите које могу уклонити или смањити пријетње на прихватљив ниво и разврстава их у двије категорије. Именујте наведене категорије, а потом наведите примјере мјера заштите које исте обухватају, а релевантне су за професионалне рачуновође запослене у привреди.

(18 бодова)

РЈЕШЕЊЕ:

a)

Р/б	Практична ситуација	Пријетња
1	добивање гаранције од послодавне организације	Пријетња темељем личног интереса
2	дуга повезаност с пословним контактима који утичу на пословне одлуке у послодавној организацији	Пријетња темељем зближености
3	пријетња отказом професионалном рачуновођи због неслагања о примјени неког рачуноводственог начела	Пријетња темељем застрашености
4	пријетња премјештајем професионалном рачуновођи због неслагања о начину на који требају бити извјештаване финансијске информације	Пријетња темељем застрашености
5	учествовање у аранжману о награђивању који ствара потицај за подупирање настојања да се максимизира вриједност дионица послодавне организације	Пријетња темељем личног интереса
6	пријетња премјештајем члану најуже породице професионалног рачуновође због неслагања о примјени неког рачуноводственог начела	Пријетња темељем застрашености
7	прихваћање повлаштеност третмана од послодавне организације	Пријетња темељем зближености
8	забринутост у вези са сигурношћу радног односа у послодавној организацији	Пријетња темељем личног интереса
9	прихваћање поклона значајне вриједности од послодавне организације	Пријетња темељем зближености
10	Постојање доминантне особе у послодавној организацији која покушава утицати на поступак доношења одлуке у вези с примјеном неког рачуноводственог начела.	Пријетња темељем застрашености
11	учествовање у аранжману о награђивању који ствара потицај за постизање постављених циљева успјешности	Пријетња темељем личног интереса
12	одговорност за финансијско извјештавање послодавне организације када је у субјекту запослен члан уже породице и доноси одлуке које утичу на финансијско извјештавање субјекта	Пријетња темељем зближености

б)

Заштите које могу уклонити или смањити пријетње на прихватљив ниво Кодекс етике за професионалне рачуновође разврстава у двије категорије:

1. заштите установљене професијом, законом или регулативом; и
2. заштите у радној околини.

Заштите установљене професијом, законом или регулативом укључују:

1. захтјеве образованости, увјежбаности и искуства који су у вези с уласком у професију;
2. захтјеве трајног стручног усавршавања;
3. правила корпоративног управљања;
4. професионалне стандарде;
5. мониторинг који проводи професија или регулатор и дисциплинске поступке; и
6. вањски преглед извјештаја, производа, комуникација или информација које ствара професионални рачуновођа који проводи законски опуномоћена трећа странка.

Заштите у радном окружењу професионалног рачуновође запосленог у привреди укључују:

1. системе корпоративног надзора послодавне организације или друге структуре надзора;
2. програме етике и вођења пословања послодавне организације;
3. поступке запошљавања у послодавној организацији који истичу важност запошљавања јако компетентног особља;
4. јаке интерне контроле;
5. примјерене дисциплинске поступке;
6. водство које наглашава важност етичког понашања и очекивања да ће запосленици дјеловати на етички начин;
7. политике и поступке за увођење и праћење квалитете рада запосленика;
8. праводобно саопштавање свим запосленицима политика и поступака послодавне организације, као и сваку њихову промјену те одговарајућу едукацију и увјежбавање у вези с тим политикама и поступцима;
9. политике и поступке за овлашћивање и охрабривање запосленика да комуницирају с вишим нивоима унутар послодавне организације о сваком етичком проблему који их брине без страха од освете; и
10. консултације с другим одговарајућим професионалним рачуновођом.